

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайну та архітектури	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Дизайн тканин та одягу	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	вибіркова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	7

ОЗДОБЛЕННЯ ОДЯГУ І ВЗУТТЯ

Семестр 7 (осінній 2026 / 2027 н. р.)

Викладач	Будяк Вікторія Валеріївна, канд. мист., доцент
e-mail	toris87@ukr.net
Заняття	за розкладом (дистанційно)
Консультація	за домовленістю (дистанційно)
Телефон	+380 63 177 47 97 (викладач в Telegram)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено – ОзОВ); 2) у полі тексту листа позначити ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються); 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* – *doc, docx, ілюстрації* – *jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на ел. пошту викладача. Консультації з викладачем відбуваються у визначені дні та години. Додатковим каналом комунікації з викладачем є листування у Telegram. За умов дистанційних занять використовується програма Google Meet. Посилання на заняття у Classroom. Акаунт студента у Telegram та Google Meet повинен бути названий справжнім іменем і прізвищем студента.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна базується на таких дисциплінах нормативної частини ОПП ДО(в) як «Формоутворення (за спеціальність)», «Конструювання швейних виробів», «Технологія швейних виробів», «Матеріалознавство», «Робота в матеріалі».

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Оздоблення одягу і взуття» (ОзОВ) є вивчення основних принципів функціонального, естетичного, композиційного взаємозв'язку в опорядженні одягу елементів декорування, матеріалів та способів їх створення, загальна класифікація декорування одягу з метою застосування в дизайн-проектванні. Практичний розділ надає знання з методики виконання різних видів оздоблення одягу, його декорування різноманітними традиційними та нетрадиційними техніками (ручна та машинна вишивка, ручне ткацтво, оздоблення паєтками, стрічкою, перлами, бісером, тощо), технологічну послідовність виконання прикрас з ниток, тканин, шкіри, хутра, нетканих штучних матеріалів, користування відповідним обладнанням та приладами.

Завданнями дисципліни полягає у:

- сприйнятті та аналізі будь-якого текстильного об'єкту;

- формуванні, розвитку і вираження авторського задуму, що відповідає поставленій задачі, у певній дизайн-формі;
- творчому підході до вирішення будь-якого практичного завдання, розробці оригінальних за ідеєю і техніками виконанням текстильних композицій згідно заданим властивостям без втрати образності;
- оволодінням студентами навичками вільно оперувати та свідомо використовувати різні прийоми оздоблення одягу;
- підборі необхідних матеріалів, які найбільше відповідають творчому задуму;
- знайомстві з новітніми формами і методами організації процесу професійної дизайн діяльності у сфері одягового текстилю;
- розвитку креативної естетики студентів та формуванні індивідуального креативного простору в контексті сучасних тенденцій розвитку дизайну, суспільних запитів і особливостей функціонування сучасної індустрії моди.

Дисципліна забезпечує такі компетентності, як:

інтегральні компетентності:

- ІК Здатність розв'язувати комплексні завдання і проблеми у галузі дизайну або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності:

- ЗК 5 – Здатність працювати в команді;
- ЗК 6 – Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК 1 – Здатність застосовувати сучасні методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну;
- СК 2 – Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну;
- СК 3 – Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну;
- СК 4 – Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності;
- СК 5 – Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності;
- СК 6 – Здатність застосовувати у проектно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями);
- СК 8 – Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта;
- СК 10 – Здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

Програмні результати навчання забезпечують:

у когнітивній (пізнавальній) сфері:

- ПРН 1 – Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях;
- ПРН 4 – Визначати мету, завдання та етапи проектування;
- ПРН 6 – Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні;
- ПРН 7 – Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень;
- ПРН 8 – Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію;
- ПРН 9 – Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання;
- ПРН 10 – Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі.

у ціннісно-мотиваційній сфері:

- ПРН 11 – Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах;
- ПРН 12 – Дотримуватися стандартів проєктування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності;
- ПРН 13 – Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну;
- ПРН 15 – Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках;
- ПРН 16 – Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності;
- ПРН 18 – Відображати морфологічні, стильові та кольорово-фактурні властивості об'єктів дизайну.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна спрямована на створення інформаційного банку ідей щодо декорування одягу, його оздоблення різноманітними матеріалами і різними техніками з тим, щоб опановану інформацію та набуті навички використовувати у професійній діяльності. На практичних заняттях студенти вивчають технологічні прийоми створення різних видів оздоблення, а також навчаються вдало поєднувати елементи декору з формою одягу. У процесі виконання практичних завдань відбувається теоретичне і практичне засвоєння орнаментальних, колористичних, типологічних і технічних особливостей основних традиційних (класичних) і сучасних видів оздоблення текстильних виробів та аксесуарів. Дисципліна вивчається протягом одного семестру на 4 курсі (5 кредитів ECTS, 150 навчальних годин, в тому числі 60 годин – аудиторні заняття (6 год. – бесіди та майстер класи, 54 години – практичні заняття) і 90 годин – самостійна робота студентів). Формою контролю є диференційований залік.

**МОДУЛЬ 1. Оздоблення одягу з урахуванням можливостей технік і технологій.
Традиційні та нетрадиційні матеріали і прийоми оздоблення**

Змістовний модуль 1. Оздоблення виробів одягового текстилю. Матеріали. Класичні техніки декорування одягу.

Тема 1. З історії традиційних видів оздоблення.

Тема 2. Особливості оздоблення сучасного одягу.

Тема 3. Особливості оздоблення одягу різноманітного призначення.

Тема 4. Виготовлення і застосування сучасних оздоблювальних матеріалів.

Змістовний модуль 2. Застосування технік оздоблення одягу в авторських дизайн-розробках.

Тема 5. Оздоблення одягу мереживом. Особливості застосування мережива в дизайні одягу.

Тема 6. Тасьма та стрічки як елементи оздоблення одягу.

Тема 7. Нитковий декор та способи його створення для оздоблення одягу.

Тема 8. Бахрома як техніка оздоблення зрізів деталей одягу.

Тема 9. Аплікація та перфорація в дизайні одягу. Технологічні особливості розробки та застосування.

Тема 10. Екзаменаційна тема: Розробка авторської техніки оздоблення одягу та її презентація.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний процес з курсу передбачає такі форми навчання: бесіди і майстер клас, практичні заняття, самостійну роботу, консультації, рейтингове оцінювання, підсумковий перегляд. На вступних бесідах до кожної з тем студенти знайомляться з теоретичними основами курсу, ведуть роботу з аналогами. Практичні заняття передбачають виконання зразків та пошук авторського декоративного оздоблення в окремій техніці та технології, проводиться контроль та перевірка самостійних робіт. Теми розкриваються шляхом демонстрації майстер-класів від викладача та виконанням практичних робіт студентами. Додаткові індивідуальні завдання можуть бути пов'язані з експериментальним пошуком більш вдалого рішення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальною базою дисципліни є матеріали методичного та практичного характеру, складені та систематизовані за авторською методикою. Теоретична частина матеріалів транслюється студентам під час занять у вигляді аналогів та зразків різних технік декоративного оздоблення одягу, вміння застосовувати їх в творчих роботах. Вказується на відмінність рівня складності задач і методичних підходів при розробці декорування одягу у порівнянні з виробами, які виконані на основі аналогів/прототипів і виготовлені у звичний спосіб із застосуванням традиційних технологій. Кожна тема ілюструється низкою наочних зразків у цифровому форматі, які демонструють приклади інноваційних дизайнерських розробок оздоблення одягу різних країн світу.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі актуальні розробки, дані про інші методики декорування, нові технологічні розробки тощо, можна переглянути у мережі Інтернет; посилання на них надаються викладачем під час занять, або за проханням студента після закінчення лекції, а також в процесі електронного листування. Також усі додаткові матеріали можна переглянути за умови приєднання до чату групи в Telegram.

НЕОБХІДНІ МАТЕРІАЛИ ТА ОБЛАДНАННЯ

Практичний характер дисципліни передбачає застосування обладнання двох типів: аудиторного (меблі, штучне освітлення, комп'ютер, швацькі машинки, голки, нитки, бісер тощо) та власного (ноутбуки, інструменти та текстильні матеріали для виконання зразків та готових виробів, що належать студентам); блокнот та ручка/олівець для записів та ескізування. Окремо необхідно передбачити місце для фотографування готових робіт з нейтральним фоном та вміння робити достатньо якісні фото на телефон або фотокамеру.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення перегляду виконання етапного практичного завдання. Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань з дисципліни «Оздоблення одягу і взуття» є залік, що проводиться по закінченню семестру. Загальна оцінка виставляється за результатами етапних модульних переглядів, а також з урахуванням рівня участі студента в конкурсах (виставках), оцінки виконаних виробів та регулярності відвідування занять. На оцінку може позитивно вплинути написання статті або участь студента в конкурсах (виставках).

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. На проведення занять з дисципліни розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки у закладі вищої освіти, а також правила безпечної роботи в майстерні, особливо з електричними приладами (швейне обладнання, праска). Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок

і заважають навчальному процесу, будь то занадто гучне спілкування, чи користування мобільними телефонами. З боку викладача вітається активна участь студента і його власна думка в обговоренні актуальних питань, що розглядаються.

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з навчальною частиною та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка аргументується матеріалами, зібраними студентом під час самостійної роботи.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропуски занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті представити виконану роботу. Під час дистанційної форми навчання присутність на занятті зараховується лише при постійно увімкненій камері. Якщо камера студента вимкнена, то заняття вважається пропущеним. Не допускається відвідування студентом занять з іншою підгрупою.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (під час написання рефератів і статей, текстів доповідей для участі в конференціях). Не допускається плагіат – суттєве запозичення або копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на автора чи оригінал об'єкту (предмету) дизайну. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html> <https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnistshho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

ПРАВИЛА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Використання інструментів штучного інтелекту для підготовки практичних завдань з дисципліни «Оздоблення одягу і взуття» допускається як допоміжний інструмент за умови доопрацювання отриманої інформації та зі згоди викладача. ШІ може використовуватися, зокрема, для пошуку напрямів подальшого дослідження, структурування матеріалу та підготовки оформлення допоміжних візуальних матеріалів. При цьому зміст доповіді або презентації, добір джерельної бази, їх аналіз та висновки мають бути результатом самостійної роботи студента. У разі використання ШІ студент зобов'язаний зазначити у презентації використаний інструмент та характер його застосування. Не допускається подання повністю згенерованого ШІ тексту або презентації як самостійної авторської роботи, використання вигаданих або неперевірених джерел, а також приховування факту використання ШІ. Усі фактичні відомості, дати, імена, назви творів, дизайнерів, мистецьких напрямів та інші дані, наведені у доповіді, мають бути перевірені за надійними джерелами.

Підготовка доповіді та презентації передбачає поетапне консультування з викладачем. Студент має бути готовим продемонструвати робочі матеріали, чернетки, нотатки або проміжні версії презентації. У разі виникнення обґрунтованих сумнівів щодо самостійності виконання роботи студент зобов'язаний надати матеріали, що підтверджують процес її підготовки, відсутність такого підтвердження або нездатність

пояснити зміст представленого матеріалу може бути підставою для призначення додаткового завдання.

РОЗКЛАД КУРСУ (відповідно до розкладу) І РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Дата	Тема, тиждень	Вид заняття	Зміст	Години	Поточний контроль	Деталі (бали)
1	2	3	4	5	6	7
7 семестр						
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.						
Дати занять визначаються розкладом.	1	Лекція, бесіда, майстер клас	Історія виникнення традиційних видів декорування та оздоблення.	2	Виконання зразків основних видів ручних швів.	5
	2	Лекція, бесіда, майстер клас	Особливості оздоблення сучасного одягу.	2	Виконання фрагменту копії декорування костюму українських чи світових дизайнерів	5
	3	Лекція, бесіда, майстер клас	Особливості оздоблення одягу різноманітного призначення.	2	Виконання зразка декору для обраного виду одягу за обраним призначенням	10
	4	практика	Виготовлення і застосування сучасних оздоблювальних матеріалів.	6	Виконання зразка декору з використанням сучасних оздоблювальних матеріалів	10
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.					
	5	практика	Оздоблення одягу мереживом. Особливості застосування мережива в дизайні одягу.	6	Виконання елементів декору за допомогою мережива. Зразки	10
	6	практика	Тасьма та стрічки як елементи оздоблення одягу.	6	Виконання елементів декору елементів костюму стрічками або тасьмою. Зразки	10
	7	практика	Нитковий декор та способи його створення для оздоблення одягу.	6	Створення зразків (помпони, пензлики) декору елементів костюму. Зразки	10
	8	практика	Бахрома як техніка оздоблення зрізів деталей одягу.	6	Створення бахроми з пряжі. Аплікація з бахроми. Рюш з бахромою. Зразки	10
	9	практика	Аплікація та перфорація в дизайні одягу. Технологічні особливості розробки та застосування.	5	Виконання елементів декору засобами аплікації та перфорації	10
	10	практика	Екзаменаційна тема: Розробка авторської техніки оздоблення одягу та її презентація.	20	Готовий виріб з використанням авторської техніки сучасного декорування за обраним джерелом натхнення + презентація роботи (фото, буклет)	20
Загальна кількість балів за 4 семестр						100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
A+	98–100	Студент в повному обсязі опанував матеріал і якісно виконав практичну роботу. Самостійно виконав моделювання та вибрав методи технологічної обробки, користувався останніми досягненнями в конструюванні та технології швейних виробів. Готовий швейний виріб презентований якісно та оригінально. Технічна документація до швейного виробу оформлена охайно, у відповідності до вимог стандартів. Крім того, брав участь та переміг (посів 1 – 3 місце) у міжнародних або всеукраїнських конкурсах та акціях, студентських олімпіадах чи наукових конференціях з дизайну.
A	95–97	Студент регулярно працював і у повному обсязі виконав практичну роботу. Самостійно вибирав методи технологічної обробки. Відповідно до вимог оформив технічну документацію на швейний виріб. Презентація готової роботи в повному обсязі, якісна та акуратна.
A-	90–94	Студент регулярно працював і у повному обсязі виконав практичну роботу. Самостійно вибирав методи технологічної обробки. Відповідно до вимог оформив технічну документацію на швейний виріб. Презентація готової роботи в повному обсязі.
B	82–89	Студент добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок, що можуть стосуватися презентації готового виробу або якості оформлення технічної документації.
C	75–81	Студент повністю опанував матеріал та виконав практичну роботу, але працював без творчого підходу. Припустився помилок в технологічній обробці швейного виробу та оформленні технічної документації на виріб.
D	64–74	Студент працював нерегулярно і не в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу. Готовий швейний виріб виготовлено на недостатньому професійному рівні, технічна документація оформлена неохайно.
E	60–63	Студент працював нерегулярно і не в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу. Готовий швейний виріб виготовлено неякісно, презентація та технічна документація на виріб підготовлені неохайно.
FX	35–59	Студент не впорався із основними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем практичного курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки поточного перегляду.
F	0–34	Студент не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевітками та не склав екзаменаційного перегляду.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність на заняттях, участь у житті групи, написання рефератів, виступу на конференції та публікацію тез у збірнику матеріалів студентської конференції, або у фаховому виданні. Максимальна кількість балів-бонусів – 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у робочій програмі та методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна:

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво : навч. посіб. Львів: Світ, 1992.
2. Будяк В. Аксесуари та доповнення – невід’ємні атрибути гламурного костюма. *Наукові записки Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*. Тернопіль, 2019. №2 (вип. 41). С. 169–175.
3. Будяк В. 3D-технології в дизайні одягу. Високотехнологічний гламур: *Зб. м-лів Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми сучасного дизайну»* (20 квітня 2018 р, м. Київ). Київ, 2018. Том. 1. С. 162–166.
4. Гурдіна В., Будяк В., Малік Т., Васильєва М. Засоби кастомізації в сучасному дизайні одягу: формально-естетичний та творчий аспекти. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2023. №4. С. 22–29. DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2023.4.3>
5. Кара-Васильєва Т. Чорноморець А. Українська вишивк. Київ : Либідь, 2002. 160 с.
6. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». Київ : Либідь, 2005. 280 с., іл.
7. Малік Т.В. Особливості українського декоративного мистецтва кінця ХХ століття. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Соціокультурні тенденції розвитку сучасного мистецтва до дизайну» (5-9.11 2018). Херсон, ХНУ. С. 300–302.
8. Никорак О.І. Українська народна тканина XIX – XX ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. Львів, Афіша, 2004. Ч.1. Інтер’єрні тканини (за матеріалами західних областей України). 584 с.
9. Основи кольорознавства та декоративно-прикладного мистецтва: навч. Посібник. Луцьк : Поліграф. центр «Друк Формат», ФПО Покора І. О., 2019. 91 с.
10. Українська вишивка: Альбом. Київ : Мистецтво, 1993. 264 с.
11. Українські символи / М. Дмитренко, Л. Іваннікова, Г. Лозко, Я. Музиченко, О.Шалак. Київ : Ред. часопису «Народознавство», 1994. 140 с.
12. Федорчук О. Українські прикраси з бісеру. Львів : НДІ «Неосфера», 1999. 40 с.
13. Шевченко Є. Українська народна тканина. Київ : Артанія, 1999. 416 с.
14. Словник дизайнера одягу : термінологія та поняття для студентів ОПП «Дизайн одягу (взуття)», ОПП «Концептуальний дизайн». Частина I [Електронний ресурс] / Укл. : О.М. Лагода, В.В. Будяк; М-во культури тт. інформаційної політики України, Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв . Харків : ХДАДМ, 2023. 86 с.

Допоміжна:

15. Гайдук Л.М. Сучасні технології моделювання і художнього оздоблення одягу : Навчальний посібник. Київ : КНУТД, 2008. 142 с.
16. Конфекціювання матеріалів для одягу: навч. посіб./ Н.П.Супрун, Л.В.Орленко, Е.П.Дрегуляс, Т.О.Волинець. Київ : Знання, 2008. 246 с.
17. МАЛІК Тетяна, УДОВІКА Євгенія, КУШНАРЕНКО Вікторія ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖИВА В ДИЗАЙНІ КОСТЮМУ. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції Актуальні проблеми сучасного дизайну 27 квітня 2023 р.* КНУТД, 2023. Том 1. С. 84–88.
18. Розробка колекцій одягу : навчальний посібник. / А.М. Малинська, К.Л. Пашкевич, М.Р. Смирнова, О.В. Колосніченко. Київ : ПП «НВЦ Профі», 2014. 140 с.

Укладач силабусу: Будяк В.В.

(підпис)

(ім’я та прізвище)